

GLOBALIZACIJOS POVEIKIO EKONOMIKOS AUGIMUI TYRIMŲ APŽVALGA

Erika MINTAUSKAITĖ¹, Mindaugas BUTKUS²

^{1, 2}*Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Verslo vadybos fakultetas, Ekonomikos inžinerijos katedra,
Saulėtekio al. 11, LT-10223, Vilnius, Lietuva*

El. paštai: ¹mintauskaite@gmail.com; ²mindaugas.butkus@vgtu.lt

Santrauka. Straipsnyje analizuojami teoriniai aspektai, susiję su globalizacija ir ekonomikos augimu, ieškant atsakymo į klausimą – kaip globalizacija veikia šalių ekonomikos augimą. Nagrinėjamos trys globalizacijos dimensijos – ekonominė, socialinė ir politinė globalizacija. Empirinėje straipsnio dalyje atliekama tyrimų, susijusių su globalizacijos poveikiu ekonomikos augimui, apžvalga. Siekiama apibendrinti mokslininkų atliktų tyrimų rezultatus apie tai, kaip globalizacija ir jos dimensijos veikia ekonomikos augimą. Remiantis aptartų tyrimų rezultatais pateikiamos išvados apie globalizacijos ir ekonomikos augimo sąsają.

Reikšminiai žodžiai: ekonomikos augimas, ekonomikos augimo modelis, ekonominė globalizacija, globalizacija, politinė globalizacija, socialinė globalizacija.

Ivadas

Globalizacija šiandieniniame pasaulyje plačiai naudojama sąvoka, nors ji atsirado palyginti neseniai – tik XX amžiaus antroje pusėje. Šios sąvokos reikšmė – pasaulio šalių tarpusavio ryšio stiprėjimas, kuris apima vis glaudesnę šalių bendradarbiavimą, padedantį vystytis bei augti tiek kiekvienos šalies atskirai, tiek viso pasaulio kartu ekonomikai. Šalys tampa vis labiau susijusios tarpusavyje, kas nulemia tai, jog vienos šalies ekonomikos lygio augimas tiesiogiai priklauso nuo kitų šalių vykdomos politikos, ekonomikos lygio ar socialinių reiškinių. Vis labiau šalyse veikiantys verslo subjektai siekia veikti tarptautiniu mastu, kas reiškia, jog atskiros pasaulio šalys tampa vis glaudžiau susijusios tarpusavyje, o tai ir yra ne kas kita kaip globalizacija. Kai verslo subjektai išmoksta prisitaikyti prie finansinių ir geografinių kliūčių, jie sėkmingai globalizuoja savo verslus ir tampa subjektais, veikiančiais tarptautiniu mastu. Globalizacija apima tris pagrindines sritis, išskiriamos – ekonominė, socialinė ir politinė – globalizacijos dimensijos, kurios kiekviena atskirai ir visos kartu veikia šalių ekonomikos augimą. Plačiąja prasme globalizacija reiškia pasaulio šalių ekonomikų integraciją, kuri pasireiškia laisva prekyba ir finansinių srautų judėjimu, technologijų, informacijos srautų mainais tarp šalių, laisvu žmonių judėjimu. Literatūroje vis daugiau rašoma apie tai, kad globalizacija yra glaudžiai susijusi su atskirų šalių ekonomikos augimu. Atliekami moksliniai tyrimai, kuriais siekiama įrodyti globalizacijos svarbą šalių ekonomikos augimo kontekste.

Straipsnio naujumas. Globalizacija, kaip reiškinys, turi įtakos atskirų šalių ekonomikos augimui, todėl svarbu išgryninti mechanizmus, kaip ji veikia šalių ekonomikos augimą.

Straipsnio tyrimo problema. Ar skirtingos globalizacijos sritys turi skirtingą poveikį ekonomikos augimui?

Straipsnio tyrimo objektas: globalizacijos ir jos atskirų sričių poveikis ekonomikos augimui.

Straipsnio tikslas: apibendrinti atliktus tyrimus globalizacijos poveikio ekonomikos augimui klausimais ir išanalizuoti, kiek globalūs veiksniai turi įtakos ekonomikos augimui.

Straipsnio uždaviniai:

- Išanalizuoti ir apibendrinti mokslinę literatūrą apie ekonomikos augimą, globalizaciją bei globalizacijos poveikį ekonomikos augimui.
- Apibendrinti mokslinių tyrimų rezultatus, atskleidžiant globalizacijos poveikį ekonomikos augimui.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir empirinių tyrimų analizė bei apibendrinimas.

Ekonomikos augimo samprata ir ypatumai

„Ekonomikos augimas – tai nuolatinis gamybos pajėgumų didėjimas, pasireiškiantis nacionalinio produkto (pajamų) apimtį didėjimu“ (Andriušaitienė et al. 2016). V. Snieška (2005) ekonomikos augimą apibūdina kaip „pagamintų prekių ir suteiktų paslaugų apimtį per tam tikrą laikotarpį padidėjimą; ilgalaikį valstybės gamybinio potencialo

plėtojimą, kurį išreiškia realiojo BVP augimas“. „Ekonomikos augimas išsivysčiusiose šalyse suteikia galimybes pasiekti aukštesnį gyvenimo lygį ir geresnes šalies ūkio plėtros ekonomines ir socialines sąlygas“ (Dudzevičiūtė 2015). Atitinkamai besivystančios šalys ekonomikos augimu siekia sumažinti atotrūkį nuo išsivysčiusių šalių, o neišsivysčiusios šalys siekia išbristi iš skurdo. Apibendrinant autorių nuomones galima pasakyti, kad ekonomikos augimas – tai nenutrūkstamas gamybos apimtys didinimas, taip siekiant realaus šalies nacionalinio vidaus produkto didėjimo. Ekonomikos augimas siejamas su gamybinių pajėgumų didėjimu, kurį nulemia technologijų tobulinimas, naudojamų išteklių kiekybinis ir kokybinis didinimas. Plačiąja prasme ekonomikos augimas gali būti trumpalaikis arba ilgalaikis. Trumpalaikis ekonomikos augimas siejamas su pagrindinių gamybos išteklių (darbo, žemės ir kapitalo) panaudojimu, kurie iki šiol nebuvo panaudoti. Nepaisant to, D. Andriušaitienė *et al.* (2016) pažymi, kad „jeigu niekas nesikeis, tai vos tik ištekliai baigsis, nustos augti ir gamyba“. Priešingai, ilgalaikis ekonomikos augimas susijęs su gamybos veiksmų apimtys ir jų produktyvumo didinimu. Tokiu būdu „netgi visus išteklius išnaudojus ekonomika gali augti“ (Andriušaitienė *et al.* 2016). Darbo ir kapitalo bei jų naudojimo efektyvumo didinimas suaktyvins bendrą gamybos apimtys augimą ir tokiu būdu ekonomikos augimas bus ilgalaikis. Atsižvelgiant į gamybos veiksmų panaudojimo pobūdį, ekonomikos augimą taip pat galima skirstyti į ekstensyvų ir intensyvų (Štreimikienė, Ramanauskienė 2006). Pasak autorės, ekstensyvus ekonomikos augimas siekiamas pasitelkiant papildomus gamybos veiksmus, t. y. darbo jėgą bei kapitalą. Savo ruožtu intensyvus ekonomikos augimas siejamas su tobulesnių gamybos veiksmų ir pažangių technologijų naudojimu, t. y. darbo išteklių kokybės gerinimu – darbo jėgos bei kapitalo kokybės gerinimu bei efektyvesniu išteklių panaudojimu – technologijų diegimu ir naujos gamybos bei valdymo metodų diegimu. Dažniausiai šie du tipai egzistuoja kartu, tik vienas iš jų užima didesnę dalį, sakykime, jeigu realaus BVP dalis, sąlygojama intensyvių veiksmų, užima didesnę nei 50 proc. dalį ekonomikos augime, tai ekonomikai būdingas intensyvus augimo tipas ir atvirkščiai.

Ekonomikos augimo teorijos

Mokslinėje literatūroje išskiriama ekonomikos augimo teorijų, tokių kaip klasikinė, neoklasikinė, J. M. Keynes teorija, endogeninė ir daug kitų. Ekonomikos augimo teorijos buvo kurtos tam, kad padėtų išgryninti veiksmus, nuo kurių priklauso šalies ekonomikos augimo tempai. XX a. prasidėjęs poidustrializacijos procesas užtikrino šalių ekonominio, socialinio ir kultūrinio suklestėjimo sąlygas bei naujus veiksmus. Ikiindustrinėje ekonomikoje didžiausias dėmesys buvo skiriamas gamtiniams ištekliams, t. y. žemei, industrinėje – kapitalui, o poidustrinėje žinioms ir darbui (Jucevičius *et al.* 2006). „Mokslininkai savo publikacijose išskiria įvairius ekonomikos augimą lemiančius veiksmus, gana dažnai išskiriami gamybos veiksmiai, darbas ir kapitalas“ (Valodkienė *et al.* 2011). Visgi „ekonomikos augimas ir jo tempas priklauso ne tik nuo nacionalinio ūkio pajėgumo, bet ir nuo užsienio šalių vykdomos politikos“ (Dudzevičiūtė 2015). Šiame straipsnyje bus apžvelgtos ekonomikos augimo teorijos, kuriose atsispindi globalizacijos svarba.

Klasikinė ekonomikos augimo teorija remiasi ekonomistų darbais, kurie sukurti XVIII ir XIX a. Klasikinės teorijos pradininku laikomas Škotijos profesorius A. Smith (1723-1790). A. Smith suformulavo ekonomikos augimo modelį, kuris buvo grindžiamas pasiūla. A. Smith pasiūlytas ekonomikos modelis rėmėsi prielaida, kad užsienio prekybos rėmimas gali praplėsti rinką ir dėl to yra labai svarbus šalies ekonomikos augimo šaltinis (Burinskienė 2014). Čia įžvelgiamas pirmasis globalizacijos požymis, kadangi akcentuojama tarptautinė prekyba, kuri yra neatsiejama nuo globalizacijos. Klasikinė ekonomikos teorija grindžiama ekonominės laisvės principu, kuris remiasi „prigimtinės santvarkos“ doktrina, teigiančia gaivališką ekonominės laisvės pasireiškimą ir visuomeniniu darbo pasidalijimu besireimančią ekonomiką, reguliuojamą rinkos mechanizmo „nematomosios rankos“ ir vedančią į šalies turto didėjimą bei visuotinės gerovės kilimą (Smith 2004). Pasak Ž. Gedminaitės-Rudonės (2012), klasikinė ekonomikos teorija remiasi principu, kad tarptautinis darbo pasidalijimas ir darbo kooperacija sukuria ekonomikos augimo sąlygas ir skirtingą našumo kilimą. TUI į kapitalą ir gamybą palengvina darbo pasidalijimą, o tai didina našumą ir produkcijos augimą. Tarptautinis darbo pasidalijimas yra neatsiejamas nuo tarptautinės prekybos, o tai savo ruožtu reiškia, kad šalis globalizuojasi.

XX a. 3-4 dešimtmečiais įvykusi Didžioji depresija, kuri apėmė visą kapitalistinį pasaulį, buvo reikšmingas įvykis naujoms ekonomikos teorijoms kurtis ir būtent tuo metu garsus anglų ekonomistas J. M. Keynes (1883-1946) pasiūlė ekonomikos augimo *teoriją*, kuri „akcentavo valstybės poveikį ekonomikai, mokesčių, valstybės biudžeto, pinigų kredito ir kitų valstybinio poveikio priemonių įtaką rinkos ekonomikos pusiausvyrai“ (Gedminaitė-Rudonė 2012). Čia įžvelgiamas institucionalizmas, kuris savo ruožtu yra svarbus ir gali nulemti šalių ekonomikos augimą, nes jeigu valdančiosios institucijos priims antiglobalius sprendimus, kurie apribos laisvą tarptautinę prekybą, tai šalių ekonomikos augimas ilguoju laikotarpiu, tikėtina patirs neigiamą poveikį. J. M. Keynes teorija grindžiama tuo, kad skatinant visuminę paklausą yra veikiama prekių ir paslaugų gamyba ir pasiūla. Visuminę paklausą skatinti gali ir šalies institucijos, kurios gali padėti išpopuliarinti vidaus produkciją užsienio rinkose. Taip pat ši ekonomikos teorija akcentuoja investicijų svarbą. Kuo investicijos pelningesnės ir gaunamos didesnės pajamos iš jų, tuo didesni gamybos mastai ir aukštesni jų didėjimo tempai. Kitaip tariant, „ekonominis augimas suprantamas, kaip investavimo proceso funkcija. Norint valdyti augimo procesą, būtina reguliuoti investicijas“ (Dudzevičiūtė 2015).

Neoklasikinio ekonomikos augimo modelio pradininku laikomas R. M. Solow (1924-), kuris sukūrė vieną žinomiausių neoklasikinių ekonomikos augimo modelių, matematiškai išreiškiančių svarbiausius ekonomikos augimo procesus ir rezultatus. Šis modelis įvertina taupymo normos, gyventojų skaičiaus, mokslo ir technikos pažangos poveikį ekonomikos augimui (Snieška 2005). Neoklasikinė ekonomikos augimo teorija, pasak V. Snieškos (2005), nagrinėja stabilią iš prigimties ekonomiką, kurioje dominuoja visiškas užimtumas. Svarbiausiu aspektu šiame modelyje tampa taupymas, kadangi kuo taupymo norma didesnė – tuo spartesnis ekonomikos augimo tempas pasiekiamas ir šis procesas vyksta tol, kol pasiekiamas stabili būseną. R. M. Solow modelis gali būti siejamas su globalizacija tuo aspektu, kad mokslo ir technikos pažanga šalyse atsiranda iš pasauliniu mastu paplitusių naujų technologijų, kurios nuolat tobulinamos. Dar vienas neoklasikinis ekonomikos augimo modelis yra *Solow-Swan modelis*, kuris buvo sukurtas, kad parodytų, kaip didėja kapitalo atsargos, auga darbo jėga ir technologijos sąveikauja bei kaip jos veikia šalies bendrąjį produktą. Šis modelis pasižymi prekių tiekimu, grindžiamu gamybos funkcija su nuolatine grąža. Darbas auga pastoviu tempu, technologijų lygis yra pastovus laiko atžvilgiu, taupymo norma yra pastovi, o kapitalas nusidėvi pastovia norma, kas reiškia, kad tam tikru momentu nebebus tinkamas naudoti gamyboje. Bet kuriuo metu kapitalas yra pagrindinis ekonomikos gamybos rezultatas, tačiau kapitalo atsargų kiekis gali keistis, o tai savo ruožtu gali lemti šalies ekonomikos augimą (Guerrini 2006). Šiame modelyje naujas kapitalas yra labiau vertinamas negu senas ir tai yra technologijų tobulėjimo rezultatas. Galima pasakyti, kad technologijų pažanga gali būti siejama su globalizacija, kadangi tobulinant ar kuriant naujas technologijas yra naudojamos iki tol sukaupta pasaulio patirtimi arba apskritai gamyboje naudojamos svetur sukurtos technologijos ir įrenginiai. Solow-Swan modelis kritikuojamas dėl to, kad du pagrindiniai modelio kintamieji – technologijų tobulinimas ir populiacijos augimas – yra egzogeniniai ir nustatomi už modelio ribų. Tokiu būdu modelis nepaaiškina dviejų veiksnių, kurie yra pagrindinė ekonomikos varomoji jėga (Whiteley 2000).

Endogeniniai (kitai dar vadinami naujaisiais) *ekonomikos augimo modeliai* grindžiami tuo, kad „rinka, reaguodama į gamtinių išteklių ribotumą, automatiškai paskatins endogeninius (vidaus) technologinius pokyčius, kurie lems išteklių apsaugą ir taip pat palengvins išteklių ribotumo problemos sprendimą“ (Dudzevičiūtė 2015). Pasak M. Starkevičiūtės (2011) endogeninės teorijos atsiranda iš vidaus, kadangi darbo našumo augimas lemia pelningas investicijas į mokslo tiriamuosius darbus ir sukelia dar didesnę našumo ir ekonomikos augimo tempą ir dar daugiau naujų atradimų. Autorė pažymi, kad jeigu ilgalaikį šalies ekonomikos augimą lemia investicijos į švietimą ir mokslo tiriamuosius darbus, tai vyriausybės politika turi įtakos ekonomikos augimui. Pasak M. Butkaus ir K. Matuzevičiūtės (2011) endogeninių modelių pagrindinis skirtumas nuo neoklasikinės teorijos tas, kad pagrindiniu ekonomikos augimo veiksniu yra laikomos investicijos ir didėjantis jų rezultatyvumas. Nors endogeninių ekonomikos augimo modelių yra įvairių ir skirtingų, visi jie remiasi šiomis pagrindinėmis idėjomis (Berg 2013):

- inovacijos yra brangiais ištekliais naudojantis sukurtų produktų, idėjų, metodų rezultatas,
- pelno ieškantys novatoriai konkuruoja su gamintojais, kad įdarbintų ekonomikos išteklius,
- naujovės sukuria naujus produktus ar technologijas, kurios yra geresnės, pigesnės ir pranašesnės už esamus produktus, tokiu būdu įgyjant pranašumą prieš esamus gamintojus ir jų produktus, o tuo pačiu ir pelną,
- taip kaip dabartinis naujovių kūrimas sunaikina ankstesnių novatorių pelnus, taip ir naujovės, kurios bus sukurtos ateityje sunaikins dabartinių novatorių pelnus,
- sprendžiant, kiek išteklių reikės, novatoriai racionaliai matuoja reikalingų sąnaudų kiekį, tikėtiną sėkmę ir numatomą ateities pelną iš inovacijų.

Galima pasakyti, kad globalizacijos svarbą ekonomikos augimo teorijose galima išvelgti nuo pat teorijų atsiradimo pradžios. Klasikinės ekonomikos augimo teorijos išvelgė užsienio prekybos svarbą, kas savo ruožtu akivaizdžiai reiškia šalių bendradarbiavimą, o kartu ir globalizaciją. Vėlesnės teorijos išskyrė institucionalizmą, kurį taip pat galima sieti su globalizacija, kadangi šalies institucijų vykdoma politika gali nulemti prekybos santykių su užsienio šalimis atsiradimą arba išnykimą, o tai vėlgi susiję su globalizacija. Galiausiai, ekonomikos augimo teorijose išskiriama technologijų tobulinimo bei inovacijų kūrimo svarba, kas taip pat gali būti siejama su globalizacija, kadangi atskirų šalių mokslininkai vienijasi kurdami naujoves bei tokiu būdu vyksta darbo jėgos judėjimas globaliu mastu.

Globalizacijos poveikis ekonomikos augimui

„Globalizacija – vienas esminių ir itin svarbių šiuolaikinę visuomenę ir jos gyvenimą charakterizuojančių požymių. Būtent globalizacija formuoja reikšmingiausius socialinės, ekonominės, politinės raidos, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos procesus, sudaro prielaidas ir lemia poreikius inicijuoti bei įgyvendinti visas gyvenimo sritis apimančius kokybinius pokyčius“ (Melnikas 2014). Globalizaciją galima aiškinti kaip viso pasaulio mastu vykstančius atskirus veiksmus ir įvykius, kurie veikia vienas kitą ir skatina globalizacijos procesą. Globalizacijos įtaka reiškiasi skirtingose socialinio ūkio gyvenimo srityse ir nulemia skirtingus rezultatus (Urbšienė 2011). „Globalizacija yra pasaulinės integracijos procesas, kuris apima įvairias gyvenimo, veiklos ir raidos sritis, kurios

panašėja ir tampa tarpusavyje priklausomos viena nuo kitos“ (Jovaišienė *et al.* 2017). Išskiriami trys pagrindiniai globalizacijos etapai (Melnikas 2014):

- Pirmasis globalizacijos etapas – nuo seniausių laikų iki didžiųjų geografinių atradimų bei Renesanso Vakarų Europoje epochos – pasižymi tuo, kad globalizacijos procesuose kaip pagrindinis subjektas reikėsi valstybės ir jų grupės bei šiuo laikotarpiu globalizacija reikėsi tik stambių pasaulio regionų mastu. Šiuo laikotarpiu globalūs reiškiniai apėmė ne visą pasaulį, o tik stambiausius jo regionus, todėl šį etapą reikėtų vadinti regioniniu, o ne globaliu.
- Istoriskai susiklostęs antrasis globalizacijos etapas, prasidėjęs didžiųjų geografinių atradimų bei Renesanso Vakarų Europoje epocha ir besitęsęs iki XX a. vidurio, pasižymi tuo, kad globalizacijos procesuose pagrindiniai subjektai reikėsi kaip įvairūs verslo subjektai, nevyriausybinės organizacijos, partijos bei šiame etape globalizacijos procesai apėmė jau visą pasaulį.
- Šiuo metu vykstantys globalizacijos procesai atspindi istoriskai susiklosčiusį trečią globalizacijos etapą, kuris pasižymi ankstesniuose etapuose išryškėjusių tendencijų tęsia ir tam tikrais išskirtiniais požymiais. Trečiajame etape globalizacijos procesai tampa svarbiausiu veiksmu, sukeliančiu esminius kokybinius pokyčius visose socialinio, ekonominio, politinio gyvenimo, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos, verslo bei viešosios veiklos srityje, taip pat reikšmingu dalyviu globalizacijos procesuose tampa tarptautinėse erdvėse veikiantys individai.

Nors globalizacija yra senas reiškinys, siekiantis didžiųjų geografinių atradimų laikus, šiai dienai globalizacijos procesas nėra iki galo aiškiai apibrėžtas, todėl globalizacijos tema yra nagrinėjama moksliniuose darbuose. Plačiąja prasme globalizacija apima įvairias gyvenimo sritis. „Globalizacijos transformacinės galimybės skverbiasi į ekonomines, politines, kultūrinės, technologines ir ekologines šiuolaikinio socialinio gyvenimo sritis“ (Pekarskienė *et al.* 2010). Daugelis mokslininkų koncentruojasi ties trijų pagrindinių globalizacijos dimensijų (ekonominės, socialinės ir politinės) rodiklių skaičiavimu.

Paprastai ekonominiai ir politiniai globalizacijos veiksniai yra traktuojami kaip globalizacijos priežastys, o socialiniai veiksniai savo ruožtu – globalizacijos pasekmės. Nepaisant to, „įvykių, darančių įtaką globalizacijos procesams, skaičius ir dažnis didėja“ (Urbšienė 2011). Todėl šiuolaikinė globalizacija ir skiriasi nuo ankstesnių etapų globalizacijos, kadangi tuomet dėmesys buvo skiriamas tik ekonominiams procesams, o šiandien vis daugiau dėmesio skiriama ir politiniams, socialiniams, ekologiniams, kultūriniais ir technologiniams veiksmams.

Globalizacijos poveikis ekonomikos augimui dažnai matuojamas KOF globalizacijos indeksu, kurį sudaro 23 kintamieji iš trijų skirtingų globalizacijos dimensijų – ekonominės, socialinės ir politinės globalizacijos. Ekonominė globalizacija apibūdinama kaip prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimai, politinė globalizacija apibūdinama kaip vyriausybės politikos sklaida bei socialinė globalizacija apima informacijos, idėjų bei žmonių sklaidą. Ekonominės globalizacijos matavimui naudojami du indeksai. Pirmasis indeksas apima faktinius srautus, t. y. prekybos, tiesiogines užsienio investicijas ir atskirų subjektų investicijas, išmokas užsienio piliečiams, susijusias su įdarbintų užsieniečių skaičiumi šalyje, o antrasis indeksas apima prekybos ir kapitalo apribojimus, taikant paslėptas importo kliūtis, vidutines tarifų normas, tarptautinės prekybos mokesčius ir kapitalo kontrolės indeksą. Politinės globalizacijos indekso skaičiavimui naudojami keturi kintamieji, t. y. šalyje esančių ambasadų kiekis, tarptautinių organizacijų skaičius, kurioms priklauso šalis, taikos misijų skaičius, kuriose valstybė dalyvavo bei tarptautinių sutarčių skaičius. Socialinei globalizacijai įvertinti naudojamos trys kategorijos: duomenys apie asmeninius kontaktus (kiek išeinančių telefoninių skambučių, tarptautinis turizmas, tarptautiniai laišakai, užsieniečių populiacija), informacijos srautai (telefono ryšio paplitimas, interneto, televizijos vartotojų skaičius, laikraščiai, radijas) ir kultūrinis išprusimas (McDonald's restoranų skaičius šalyje, IKEA parduotuvių skaičius šalyje ir išleidžiamų knygų skaičius). Šios trys globalizacijos dimensijos kartu sudaro bendrąjį globalizacijos indeksą. Atskirų dimensijų svoris bendrajame indekse yra nustatomas atliekant atskirų komponentų analizę. Komponentų analizei naudojami visi prieinami duomenys apie atskirus kintamuosius ir tokiu būdu skaičiuojama atskirų kintamųjų dispersija. Kuo atskirų kintamųjų dispersija didesnė, tuo didesnę svorį turi tas kintamasis. Dažnai pasitaiko, kad trūksta duomenų apie tam tikrus kintamuosius, tad jie yra ekstrapolijuojami (Potrafke 2015).

Mokslinėje literatūroje globalizacijos ir ekonomikos augimo ryšys yra vertinamas dvejopai. Pirmasis dominuojantis požiūris apie globalizacijos poveikį ekonomikos augimui yra teigiamas. Šis požiūris remiasi nuomone, kad globalizacija veikia šalių ekonomikos augimą teigiamai, skatina naujų darbo vietų kūrimą, pajamų nelygybės ir skurdo lygio mažinimą bei suteikia palankesnes investavimo ir prekybos galimybes (Rao *et al.* 2011). N. Hoang ir J. Liao (2002) išskiria šiuos teigiamus globalizacijos reiškinys:

- padeda didinti nacionalines pajamas,
- suteikia prieigą prie pasaulinio kapitalo,
- skatina technologijų tobulėjimą,
- suteikia galimybes reikštis individams globaliu mastu,
- žmogaus teisių plitimas.

Nepaisant to, B. Rao *et al.* (2011) pateikia antrąjį požiūrį į globalizacijos ir ekonomikos augimo ryšį, kuris yra skeptiškas ir sako, kad globalizacija daro neigiamą poveikį šalių ekonomikos augimui, kadangi atsiranda ekonominė ir socialinė nelygybė, didėja ekonominis nesaugumas ir rizika, sukeliantys tam tikrus sunkumus. Savo ruožtu N. Hoang ir J. Liao (2002) išskiria šiuos neigiamus globalizacijos reiškinius:

- silpnėja trūkstumų įgūdžių ir kapitalo pozicija,
- silpnoms šalims sunku susidoroti su ekonominiu atvirumu,
- skurdesnėse šalyse vyrauja išnaudojimas darbų atžvilgiu,
- pasaulinės kapitalo rinkos yra destabilizuojamos,
- kultūrinio vientisumo praradimas,
- nuo atvirų kapitalo rinkų ir lanksčių tarptautinių mainų galimybių kenčia nacionalinių ekonomikų autonomija,
- silpnesnės šalys turi taikytis prie turtingesniųjų šalių diktuojamų taisyklių.

Taigi, nors didžioji dalis mokslininkų ir sutinka, kad globalizacija yra svarbus veiksnys kuriant efektyvią šalies ekonominę sistemą, tačiau vieningos nuomonės dėl globalizacijos poveikio ekonomikos augimui vis dėlto nėra – įžvelgiama ne tik teigiama globalizacijos pusė, kai kalbama apie šalių ekonomikos augimą, bet ir neigiama.

Globalizacijos poveikio ekonomikos augimui tyrimų analizė

Globalizacijos ir ekonomikos augimo ryšys pradėtas tyrinėti 2006 m., kada A. Dreher atliko tyrimą, kuriuo siekė išsiaiškinti globalizacijos poveikį ekonomikos augimui. Šiame straipsnyje analizuojami 7 mokslininkų atlikti tyrimai 2006-2015 m. laikotarpiu, kuriuose siekiama išmatuoti globalizacijos ir jos dimensijų poveikį šalių ekonomikos augimo. Apibendrinti tyrimų rezultatai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Globalizacijos poveikis šalių ekonomikos augimui tyrimuose (Šaltinis: sudaryta autorių)

Autorius (tyrimo metai)	Tiriamas laikotarpis	Tiriamos šalys (tyrimo imtis)	Naudotas metodas	Rezultatai
A. Dreher (2006)	1975-2000	123 šalys	Globalizacijos indeksas	Globalizacija turi įtakos šalies ekonomikos augimo tempams, kadangi šalys, veikusios globaliai, pasiekė didesnio teigiamo ekonomikos augimo pokyčio negu labiau atsiribojusios nuo pasaulio šalys.
M. Afzal (2007)	1960-2006	Pakistanas	Unit Root testas, Johansen kointegracijos testas, ECM modelis	Globalizacija veikia ekonomikos augimą ilguoju laikotarpiu, kadangi egzistuoja stiprus ryšys tarp ekonomikos augimo ir tarptautinės prekybos bei finansinės integracijos. Viešojo sektoriaus investicijos ir privačios investicijos skatina vienos kitas ir tokiu būdu prisideda prie ekonomikos augimo.
Ch. Chang ir Ch. Lee (2010)	1970-2003	23 šalys (OECD)	Kointegracijos metodas	Trumpuoju laikotarpiu egzistuoja silpnas ryšys tarp ekonomikos augimo bei globalizacijos, tačiau ilguoju laikotarpiu egzistuoja stiprus ryšys tarp ekonominės ir socialinės globalizacijos bei ekonomikos augimo.
S. Ray (2012)	1990-2010	Indija	OLS modelis, Unit Root testas, Johansen kointegracijos testas, Granger priežastingumo testas, ECM modelis	Indijos ekonomika pradėjo augti nuo 1991 m., kada šalį paveikė globalizacija – pradėta tarptautinė prekyba, todėl globalizacija daro teigiamą poveikį šalies ekonomikos augimui.
A. Umaru <i>et al.</i> (2013)	1962-2009	Nigerija	AAGR metodas	Globalizacija daro teigiamą poveikį tam tikriems ekonomikos sektoriams, tokiems kaip žemės ūkio, transporto ir susisiekimo sektoriai. Kita vertus, globalizacija daro neigiamą poveikį tokiems sektoriams, kaip naftos, apdirbamosios pramonės ir kietųjų mineralų sektoriams.
Y. Ying <i>et al.</i> (2014)	1970-2008	ASEAN šalys	Unit Root, kointegracijos, FMOLS testai	Ekonominė globalizacija turi teigiamos įtakos ekonomikos augimui, o socialinė ir politinė – neigiamos. Nepaisant to, ekonomikos augimas daro poveikį socialinei ir politinei

				globalizacijai, kas reiškia vienus ryšį tarp jų, o ekonominė globalizacija ir ekonomikos augimas pasižymi abipusiu ryšiu.
C. Kilic (2015)	1981-2011	74 šalys	Unit Root testas, ilgalaikio poveikio mažiausių kvadratų metodas, Granger priešingumo testas	Ekonominė ir politinė globalizacija daro teigiamą poveikį ekonomikos augimui, tačiau socialinė – neigiamą.

A. Dreher (2006) publikuotas tyrimas apie globalizacijos ir ekonomikos augimo sąsają parodė, kad bendras globalizacijos indeksas yra svarbus daugeliu atžvilgiu ir šiuo tyrimu buvo įrodyta, kad globalizacijos indeksas yra reikšmingas potencialus kintamasis regresinėje analizėje ieškant veiksnių, nuo kurių priklauso šalies ekonomikos augimas. A. Dreher savo tyrimu įrodė, kad globalizacija vienareikšmiškai turi įtakos šalies ekonomikos augimui, kadangi šalys, kurios 1975-2000 m. laikotarpiu veikė globaliai, pasiekė didesnio teigiamo ekonomikos augimo pokyčio negu tos, kurios buvo labiau atsiribojusios nuo pasaulio. A. Dreher teigia, kad tarpvalstybinis informacijos srautų judėjimas skatina ekonomikos augimą ir nuomonė, kad šalyje skurdą gali nulemti būtent globalizacija, yra neteisinga, kadangi tyrimas parodė, jog mažiausiai ekonomika auga ir skurdžiausios šalys yra tos, kuriose globalizacijos lygis žemiausias. Nepaisant to, autorius pabrėžia, kad globalizacija nėra pagrindinis veiksnys, galintis padėti šaliai sumažinti skurdą ir pakelti šalies ekonomikos lygį (Dreher 2006). Tyrimo rezultatai rodo, kad labiausiai globalizuota šalis 2000 m. buvo JAV, jos socialinė ir politinė integracija su likusiu pasauliu buvo didžiausia, lyginant su kitomis šalimis. Nepaisant to, jeigu atsižvelgtume tik į ekonominės globalizacijos dimensiją, tai JAV būtų tik 25 vietoje iš tyrime analizuotų 123 šalių.

Vėliau, 2007 m., Mohammad Afzal tyrinėjo globalizacijos poveikį ekonomikos augimui, naudodamas ECM modelį. Tyrimui pasirinkti Pakistano duomenys 1960-2006 m. laikotarpiu. Tyrimo globalizacijos poveikis ekonomikos augimui išnagrinėtas iš įvairių perspektyvų atliekant globalizacijos poveikio ekonomikos augimui matavimus skirtingais metodais. M. Afzal (2007) manymu mažiau išsivysčiusioms šalims globalizacija ne tik padeda šalies ekonomikai augti, tačiau įžvelgiamos ir neigiamos globalizacijos pasekmės. Visgi autorius pripažįsta, kad nė viena šalis negali siekti teigiamo šalies ekonomikos augimo veikiant ne globaliai. Pakistanas liberalizavo savo ekonomiką 1980 m., valdžia pradėjo vykdyti visapusiškas ekonomikos reformų programas, kurių pagrindinis tikslas buvo integruoti šalies ekonomiką su visu pasauliu, t. y. pradėti veikti globaliai. Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad egzistuoja stiprus ryšys tarp šalies ekonomikos augimo ir finansinės integracijos bei prekybos atvirumo. Autorius padarė išvadą, kad šis ryšys padeda augti šalies ekonomikai ilgajame laikotarpyje (Afzal 2007). Jeigu šalyje ir toliau bus vykdoma tinkama politika, tai Pakistanas turės vis daugiau naudos iš globalizacijos.

Chun-Ping Chang ir Chien-Chiang Lee 2010 m. taip pat analizavo globalizacijos ir jos dedamųjų dalių ryšį su ekonomikos augimu, tyrimui pasirinkdami 23 OECD šalis bei 1970-2006 m. laikotarpį. Tyrimas atliktas naudojantis kointegracijos analize. Tyrimo rezultatai parodė, kad trumpuoju periodu egzistuoja silpnas ryšys tarp globalizacijos ir ekonomikos augimo, tačiau ilguoju laikotarpiu egzistuoja tiesioginis stiprus ryšys tarp ekonominės bei socialinės globalizacijos ir ekonomikos augimo. Tyrimo nagrinėjamas ir politinės integracijos poveikis šalių ekonomikos augimui ir remiantis gautais rezultatais galima pasakyti, kad tikslingai vykdoma šalių politinė veikla gali padėti šalims integruotis globalioje aplinkoje. Taip pat Ch. Chang ir Ch. Lee (2010) teigia, kad ekonominė ir politinė šalių integracija globalizuojantis turi remtis socialinės integracijos aspektais. Efektyvūs pasauliniai ryšių tinklai padeda sumažinti tarpvalstybinių sandorių išlaidas, o informacija žmonėms gali būti prieinama iš viso pasaulio, todėl sumažėja geografinio artumo svarba. Autorių nuomone globalizacija padeda šalims greitai integruotis pasaulyje, kaip ir šalių valdžioms priimti palankius politinius sprendimus, kurie skatintų institucines reformas.

Sarabpriya Ray (2012) tyrinėjo globalizacijos įtaką ekonomikos augimui Indijoje 1990-2010 m. laikotarpiu. Tyrimo pasirinkti nagrinėti nepriklausomi kintamieji, tokie kaip prekybos laisvė, finansinė integracija, investicijos, žmoniškųjų išteklių plėtra ir kt. Siekta išsiaiškinti ar jie turi įtakos šalies ekonomikos augimui. Tyrimo rezultatai rodo, kad privačios investicijos, prekybos laisvė ir žmoniškųjų išteklių plėtra turi reikšmingą teigiamą poveikį Indijos ekonomikos augimui, t. y. šalies vidaus produkto augimui. Finansinė integracija (kapitalo įplaukos ir ištakos), pasak S. Ray (2012), daro nereikšmingą neigiamą įtaką ekonomikos augimui, o viešosios investicijos šalies ekonomikos augimui turi nereikšmingą teigiamą poveikį. Kointegracijos metodo skaičiavimai parodė, kad visi minėti kintamieji ilguoju laikotarpiu turi abipusį ryšį su ekonomikos augimu. Tyrimo rezultatai parodė, kad Indijos ekonomika pradėjo augti nuo 1991 m., kada šalis pradėjo laisvai prekiauti su užsienio šalimis. Indijos vyriausybė, pasak autoriaus, ir toliau turi inicijuoti ekonomikos reformas bei plėtoti šalies infrastruktūrą, tokiu būdu siekiant pagerinti skurdžių žmonių gyvenimo kokybę ir užtikrinti ekonomikos augimą.

Umaru *et al.* (2013) nagrinėjo globalizacijos ir ekonomikos augimo sąsają Nigerijoje 1962-2009 m. laikotarpiu. Tyrimui buvo naudojamas vidutinės metinės augimo normos metodas (AAGR). Autoriai įrodė, kad globalizacijos procesai turi neigiamą įtaką naftos realizavimui, apdirbamosios pramonės ir kietųjų mineralų sektoriui, tačiau globalizacija daro teigiamą poveikį žemės ūkiui, transporto ir susisiekimo sektorių augimui. Rezultatai parodė, kad

šalies ekonomikos augimas ženkliai padidėjo šaliai pradėjus veikti globaliai, t. y. bendradarbiauti su užsienio šalimis. Globalizacija turėjo teigiamą poveikį makroekonominiams kintamiesiems, tokiems kaip infliacija ir nedarbingumo lygis, kadangi tyrimo rezultatai parodė, jog globalizacija padėjo Nigerijai pagerinti abu šiuos rodiklius. Nepaisant neigiamo globalizacijos poveikio tam tikriems ekonomikos sektoriams, bendrąja prasme pripažinta, kad globalizacija padeda augti šalies ekonomikai. Umaru *et al.* (2013) daro išvadą, kad šalies vyriausybė turėtų imtis suderintų veiksmų, kad pirmiausia pagerintų naftos sektoriaus, kurį globalizacija analizuotu laikotarpiu veikė neigiamai, situaciją, kadangi šalies BVP didžiausią dalį sudaro būtent nafta. Siekiant didesnės naudos iš globalizacijos, autoriai rekomenduoja, kad Nigerija turėtų žalią naftą rafinuoti prieš eksportuojant į kitas šalis.

Yug-Hsiang Ying *et al.* (2014) atliko tyrimą, kurio metu taip pat, kaip ir kiti mokslininkai anksčiau, analizavo ar globalizacija turi įtakos šalių ekonomikos augimui. Tyrime nagrinėjamos šalys – ASEAN narės (pietryčių Azijos valstybių asociacija), kuri įsteigta 1967 m. Šios asociacijos tikslas pagreitinti šalių ekonomikos augimą, skatinti regioninę taiką, stabilumą ir plėtoti kultūrą. Tyrime naudojamas globalizacijos indeksas, kuris buvo išrastas jau aptarto Šveicarijos mokslininko A. Dreher (2006). Y. Ying *et al.* (2014) atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad ekonominė globalizacija prisideda prie ekonomikos augimo ASEAN šalyse, tačiau socialinė globalizacija daro neigiamą įtaką ekonomikos augimui, o politinė globalizacija daro nereikšmingą neigiamą poveikį šalių ekonomikos augimui. Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad ekonominės globalizacijos padidėjimas 1 punktu padidintų šalies ekonomikos augimą 1,48 proc., savo ruožtu socialinės globalizacijos padidėjimas 1 punktu sumažintų ekonomikos augimą 0,87 proc., o politinės globalizacijos padidėjimas 1 punktu sumažintų ekonomikos augimą 0,55 proc. Tyrimas rodo, kad tik ekonominė globalizacija turi reikšmingos įtakos šalių ekonomikos augimui, tačiau žvelgiant iš kitos pusės – ekonomikos augimas turi įtakos ne tik ekonominei globalizacijai, bet ir socialinei bei politinei. Taigi, abipusis ryšys egzistuoja tarp ekonominės globalizacijos ir ekonomikos augimo. Pasak Y. Ying *et al.* (2014), ASEAN šalys turėtų aktyviau skatinti tarptautinę prekybą ir užsienio investicijas, tuo pačiu metu skatinti dalyvavimą ekonominėse organizacijose ir skatinti į išorę orientuotą šalių politiką bei sąveiką su kitomis šalimis.

Cuneyt Kilic (2015), taip pat kaip ir aukščiau aptarti mokslininkai, atliko tyrimą siekdamas išsiaiškinti, kaip globalizacija veikia ekonomikos augimą. Tyrimui pasirinktos 74 besivystančios pasaulio šalys, nagrinėtas 1981-2011 m. periodas. Tyrime naudotas „fixed effects least squares method“ (liet. ilgalaikio poveikio mažiausių kvadratų metodas) ir Granger priežastingumo testo metodas. Tyrimo rezultatai parodė, kad ekonominė ir politinė globalizacija tiriamose 74 šalyse prisidėjo prie ekonomikos augimo, tačiau socialinė globalizacija veikė ekonomikos augimą neigiamai. Daroma išvada, kad bendrąja prasme globalizacija visgi turėjo teigiamą poveikį ekonomikos augimui. Ekonominė ir politinė globalizacija, remiantis tyrimo rezultatais, veikia efektyviau ekonomikos augimą besivystančiose šalyse lyginant su socialine globalizacija. Pasak C. Kilic (2015), siekiant padidinti ekonomikos augimo mastą naudojantis globalizacija, šalys turėtų aktyviau dalyvauti tarptautinėse organizacijose, skatinti tarptautinę prekybą, tiesiogines užsienio investicijas bei aktyviau dalyvauti tarptautinėje erdvėje priimančias politinius sprendimus. Galiausiai, šalys turėtų siekti išvengti neigiamo socialinės globalizacijos poveikio ekonomikos augimui.

Išvados

Mokslinės literatūros analizė padėjo apibrėžti ekonomikos augimo, globalizacijos sąvokas bei išsiaiškinti globalizacijos poveikį ekonomikos augimui. Ekonomikos augimą galima įvardinti kaip šalyje vykstančius procesus, kurie nulemia šalies bendrojo produkto didėjimą. Globalizacija – tai tarptautiniu mastu vykstantys procesai, pasireiškiantys šalių bendradarbiavimu, informacijos sklaida pasauliniu mastu, laisvu žmonių ir kapitalo judėjimu tarp valstybių. Dėl laisvo įvairaus pobūdžio srautų judėjimo globaliu mastu galima pasakyti, kad globalizacija vienareikšmiškai yra susijusi su atskirų šalių ir viso pasaulio kartu ekonomikos augimu ir daro jam poveikį. Šiame straipsnyje aptarti skirtingų mokslininkų 2006-2015 m. atlikti tyrimai apie tai, kaip globalizacija veikia šalių ekonomikos augimą. Remiantis aptartų tyrimų rezultatais, negalima pasakyti, kad globalizacija vienareikšmiškai daro tik teigiamą poveikį šalių ekonomikos augimui. Nors dalis mokslininkų ir pripažino, kad analizuotų šalių ekonominiai rodikliai, nusakantys šalies ekonomikos augimo tempus, pagerėjo būtent tuomet, kai šalys pradėjo veikti globaliu mastu, visgi tyrimų rezultatai rodo, kad egzistuoja ir neigiamas globalizacijos poveikis šalių ekonomikos augimui. Apžvelgtų tyrimų rezultatai rodo, kad ekonominė globalizacija turėjo tik teigiamos įtakos prisidedant prie šalių ekonomikos augimo. Nepaisant to, išskiriamas neigiamas kitų globalizacijos dimensijų (socialinės ir politinės) poveikis šalių ekonomikos augimui. Siekiant minimizuoti arba visai panaikinti globalizacijos neigiamą poveikį šalių ekonomikos augimui reikėtų detaliau panagrinėti, kurios sritys turi neigiamos įtakos bei ieškoti problemų eliminavimo būdų.

Literatūra

- Afzal, M. 2007. The Impact of Globalisation on Economic Growth of Pakistan, *The Pakistan Development Review* 46(4): 723–734
<https://core.ac.uk/download/pdf/6422774.pdf>
- Andriušaitienė, D., Drejeris, R., Jakutis, A. *et al.* 2016. *Ekonomikos teorija*, Vilnius: VGTU leidykla TECHNIKA.

- Berg, H. 2013. Growth theory after Keynes, part I: the unfortunate suppression of the Harrow-Domar model, *The Journal of Philosophical Economics*. <https://jpe.ro/pdf.php?id=4995>
- Burinskienė, A. 2014. Tarptautinės prekybos pokyčių analizė, *Verslas XXI amžiuje Mokslas – Lietuvos ateitis* 6(1): 103–110 ISSN 2029-2252. <http://www.mla.vgtu.lt/index.php/mla/article/viewFile/mla.2014.013/1113>
- Butkus, M., Matuzevičiūtė, K. 2011. Ekonomikos teritorinių (regionų) skirtumų vertinimas Europos sąjungos šalyse, *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos* 3(23): 66–79. <http://gs.elaba.lt/object/elaba:6101753/>
- Chang, C., Lee, C. 2010. Globalization and Economic Growth: A Political Economy Analysis for OECD Countries, *Global Economic Review* 39(2): 151–173. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1226508X.2010.483835>
- Dreher, A. 2006. Does globalization affect growth? Evidence from a new index of blobalization, *Applied Economics*. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00036840500392078>
- Dudzevičiūtė, G. 2015. *Ekonomikos plėtros pagrindai*, Vilnius: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija.
- Gedminaitė-Raudonė, Ž. 2012. Regionų unikalumo vertinimas: teoriniai sprendimai, *Viešasis administravimas* 3(35): 53–60.
- Guerrini, L. 2006. The Solow-Swan model with a bounded population growth rate, *Journal of Mathematical Economics* 42: 14–21. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304406805000625>
- Hoang, N., Liao, J. 2002. Economic Effect of Globalization in Developing Countries: An Analysis of Vietnam and China, *EDGE Final Paper*, 1–34.
- Ying, Y., Chang, K., Lee, C. 2014. The Impact of Globalization on Economic Growth, *Romanian Journal of Economic Forecasting* 17(2): http://www.ipe.ro/rjef/rjef2_14/rjef2_2014p25-34.pdf
- Jovaišienė, I., Chlivičkas, E. 2017. Globalizacijos poveikis Europos Sąjungos nekilojamo turto vystymui, *Verslas XXI amžiuje*. <http://jmk.vvf.vgtu.lt/index.php/Verslas/2017/paper/viewFile/105/100>
- Kilic, C. 2015. Effects of Globalization on Economic Growth: Panel Data Analysis for Developing Countries, *Economic Insights – Trends and Challenges* 1(2015): 1–11. <http://www.upg-bulletin-se.ro/archive/2015-1/1.Kilic.pdf>
- Melnikas, B. 2014. *Tarptautinis verslas: inovacijos ir žinių ekonomikos kūrimas*, VGTU leidykla TECHNIKA.
- Pekarskienė, I., Susnienė, R. 2010. Globalizacijos kiekybinio matavimo metodai, *Ekonomika ir vadyba*. <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/get/LT-LDB-0001:J.04~2010~1367172762695/DS.002.0.01.ARTIC>
- Potrafke, N. 2015. The Evidence on Globalisation, *The World Economy*. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/twec.12174/full>
- Ray, S. 2012. Globalization and Economic Growth in India: A Granger Causalit Approach, *Journal of Law, Policy and Globalization*. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.865.4462&rep=rep1&type=pdf>
- Rao, B., Vadlamannati, K. 2011. Globalization and growth in the low income African countries with the extreme bounds analysis, *Economic Modelling* 28, 795-805 p. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264999310002129>
- Smith, A. 2004. *Tautų turtas*. Vilnius: Margi raštai.
- Snieska, V. 2005. *Makroekonomika: vadovėlis*, Kaunas: Technologija.
- Starkevičiūtė, M. 2011. Augimo politika globalios ekonomikos sąlygomis, *Viešasis administravimas: Globalizacija ir Ekonomikos modernizavimas*, 1(29): 52–59.
- Štreimikienė, D., Ramanauskienė, J. 2006. *Ekonominio augimo teorijos*, Kaunas: KTU: Leidykla.
- Umaru, A. H., Ahmadu, A., Musa, S. 2013. Globalization and Its Impact on the Performance of the Nigerian Economy, *Interdisciplinary Journal of Research in Business* 2(8): 1-16. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2867096
- Urbšienė, L. 2011. Globalizacijos samprata: šiuolaikiniai požiūriai, *Verslas: teorija ir praktika* 212(3): 203–214. https://www.academia.edu/18898231/Globalizacijos_samprata_%C5%A1iuolaikiniai_po%C5%BEi%C5%ABriai
- Valodkienė, G., Snieska, V., Gaidelys, V. 2011. Inovacijų ir mokslo įtaka Lietuvos pramonės konkurencingumui, *Ekonomika ir vadyba*: 2011. 16.
- Whiteley, P. F. 2000. Economic Growth and Social Capital. *Political Studies* 48: 443–466. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9248.00269/epdf>

GLOBALIZATION IMPACT ON ECONOMIC GROWTH RESEARCH REVIEW

Erika MINTAUSKAITĖ, Mindaugas BUTKUS

Santrauka

In this article theoretical aspects of globalization and economic growth connection are analysed while looking for an answer how globalization affect countries economic growth. Three globalization dimensions – economic, social and political – are being examined. An empirical part of the article reviews the research on the impact of globalization on economic growth. The aim is to summarize the results of research carried out by researchers on how globalization and its dimensions affect economic growth. According to the results of the research, conclusions are made on the link between globalization and economic growth.

Keywords: economic growth, economic growth theory, economic globalization, globalization, politic globalization, social globalization.